

Zeven telgen uit het kunstenaarsgeslacht Maris in het Singer Museum

## Vergezichten met eendjes en Keulse potten



Eenden aan een oever, aquarel van Willem Maris.

----- Beeldende kunst -----  
**Maris, een kunstenaarsfamilie. 185 schilderijen, aquarellen, tekeningen, grafiek en beeldhouwwerk van zeven kunstenaars uit het geslacht Maris. Singer Museum Laren, tot en 10 maart. 's Maandags gesloten. Catalogus f 37,50**  
-----

Wat er later op de dag van die vijftiende januari 1991 elders in de wereld ook mocht gebeuren, in het Singer Museum in Laren zouden ze er absoluut niets van hebben gemerkt. Daar knapperde om elf uur 's ochtends in de gelambrizeerde foyer al een behaaglijk haardvuurtje, opdat de aanwezige gasten gezellig wat konden napraten over de schoonheid van het schitterend blauwe zomerblauw, tintelend aan het Hollands zomerstrand. Over koeien en ochtendnevels, over pootjebadende *visschersmaagdekens*, over het verzadigd smaradgroen der grassen en de wazige tonen van het loof bij Sluipwijk.

Het waren fijne gesprekken. Niets verkeerd aan. Medewerkers van Het Opinie bureau waren nergens te bekennen. Er was geen tijd of niets dan tijd, om Jacques Maris te parafaseren, en zo lang er geen ultimatum werd gesteld, had niemand de behoefte naar buiten te gaan om de spreekwoordelijke stomp tegen de borst in ontvangst te nemen. De schilders Jacob, Willem en

Matthijs Maris wilden dat in de negentiende eeuw ook niet. Die konden evenmin te veel werkelijkheid ineens aan. Liever posteerden ze zich, alleen of gedrieën, voor het atelierraam om het zichtbare te verbeteren. De een poogde het licht te vangen, de ander legde er zich op toe het te laten trillen, de derde hanteerde het als een spiegel om er vergeefs zijn gedachten uit af te lezen.

Voor de meer of minder binnen de Haagse School opererende broers gold de realiteit als maakbaar, of zij leende zich hooguit om er het voorstelbare tegen te projecteren. Jacob leverde naar eigen zeggen mooiere dakbedekking dan de natuur en dramatiseerde zijn luchtruim door er een groep pinken of een zeilbootje in te laten verdwalen. Wat telde was dat in die hemel zijn verf leefde, en het feit dat zulks het best gelukte in die almaar drijvende, witte wolkenluchten moest de kunsthandel maar voor lief nemen. Matthijs nam de dingen niet waar, hij "doorvoelde" ze in de hoop er aldus een eigen landschap mee uit te vinden. Hij zag zichzelf niet als schilder, maar als een naïef producerende onderzoeker die, om het even in twee of in vijftig jaar, de definitieve close-up van de waarheid trachtte te visualiseren. Willem waste de wereld prachtig schoon door haar 66 jaar lang onophoudelijk in te zepen met kwakende, opvliegende en voortwaggelende eendjes, met eeuwig herkauwend vee aan een ongerepte slootkant.

De zonen en kleinzonen, die "de grote, de mystieke en de zilveren" vanaf 1872 als schilders opvolgen, zijn blijkens hun in Singer geëxposeerde oeuvre niet allemaal even begaan geweest met het decoderen en herscheppen van het aanwezige. Met name de eerstgeborenen Willem Matthijs (van Jacob) en Simon (van Willem) hebben de gordijnen van het atelier langzaam maar zeker dichtgeschoven om zich aan het lucratievere portretschilderen te gaan wijden. Beiden vereeuwigden ze talloze personen uit belangrijke families in de universitaire, de diplomatieke en de toneelwereld, zonder nog ooit aan de kracht en de betekenis van het kunstenaarschap van hun vaders te kunnen tippen.

In het werk van de twee Marissen die nog leven, beiden met de naam Jacques gedoopt en klein- en achterkleinzoon van Jacob, keren de grazende koeien, stieren en het landschap weer af en toe terug. En allebei trachten ze, op veelal mystieke en symbolische manier de stomp tegen de borst opnieuw te ontlopen. Het benoemen van het onkenbare geldt als het belangrijkste, het zoeken naar de sleutel van dat geheim mag weer duren. De kleinzoon beeldhouwt een paard om tot het mystieke paard te komen, de achterkleinzoon schildert vaatdoeken en Keulse potten: "Er is geen tijd. Bestaat niet. Tijd schep je zelf. Door er te zijn. Als je eruit stapt hier, kom je in een tijdloosheid die oneindig is. Alle maten, dus ook de tijd, vallen weg. En het is niet voor te stellen, hoe het daar is, dat pure zijn, die oneindigheid. En als ik nu terugkijk en ik kijk naar Matthijs en naar de anderen, dan denk ik, ja, verdorie, ze zijn er in de hele familie altijd mee bezig geweest, met dat onderwerp."

WIM DE JONG



*Drie meisjes aan zee, schilderij van Willem Matthijs Maris*